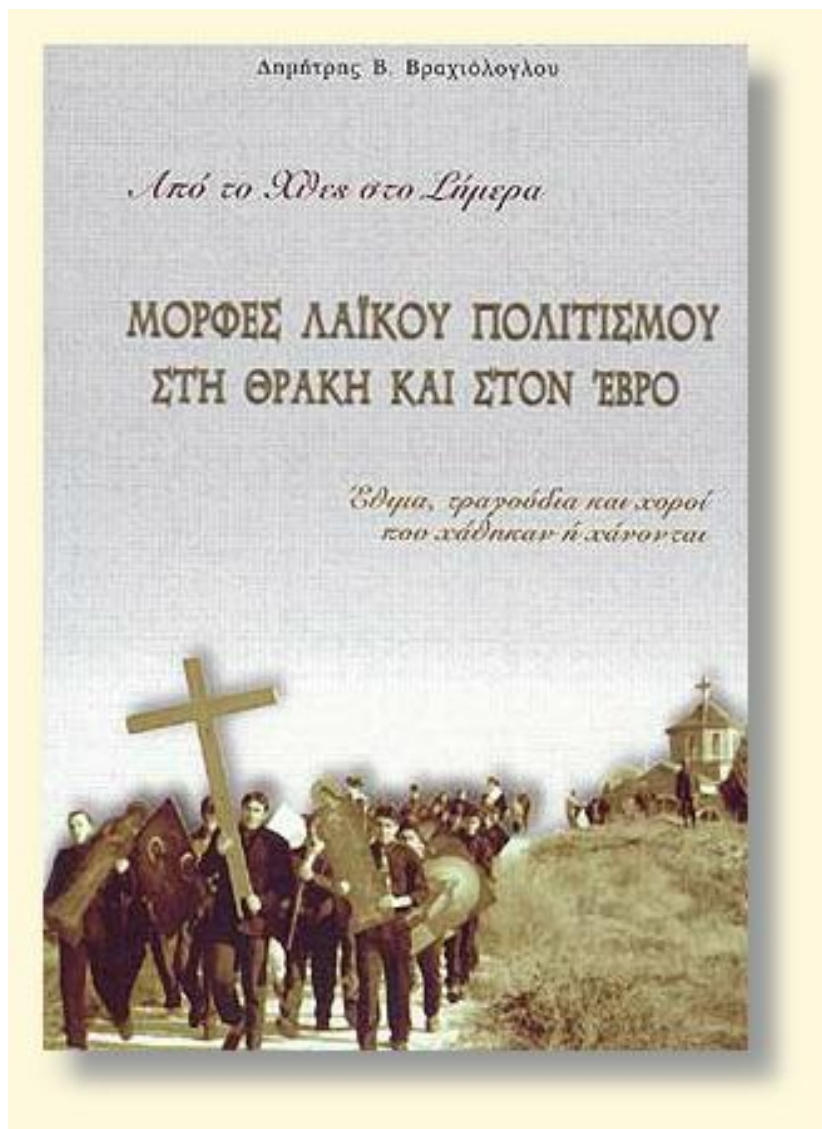

Δημήτρη Β. Βραχιόλογλου:

□ □ ΜΟΡΦΕΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΒΡΟ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΑ ΒΡΥΣΙΚΑ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

Τα Βρυσικά, χωριό της επαρχίας Διδυμοτείχου, βρίσκονται 15 χιλιόμετρα βόρεια από το Διδυμότειχο. Είναι ένα από τα δεκατρία χωριά των Μάρηδων, χωριά που έχουν πολλές εθιμικές αλλά και ενδυμασιακές ομοιότητες μεταξύ τους.

Ο αείμνηστος δάσκαλος [Ιωάννης Γουρίδης](#) θυμίζει με τα γραφόμενά του πως περνούσαν την Παραμονή, αλλά και τη μέρα των Χριστουγέννων οι κάτοικοι των Βρυσικών, κυρίως όμως τα παιδιά και τα παλικάρια.

“ Από τις δυο η ώρα τα μεσάνυχτα , της παραμονής των Χριστουγέννων, το χωριό βρίσκονταν στο πόδι. Τα παιδιά, ηλικίας πέντε ως δώδεκα χρόνων, δεν τά ’πιανε

ο ύπνος τη βραδιά αυτή. Το πρώτο λάλημα του πετεινού ήταν το σύνθημα του “ξεχυσήματος” του παιδόκοσμου στους δρόμους του χωριού.

Κρατώντας το καλάθακι στο’να χέρι και στ’ άλλο τη βέργα, εύρισκε το καθένα την παρέα του. Όλα κανονισμένα από μέρες. Πού θα πάνε. Σε ποιο σπίτι πρώτα. Σε ποιο ύστερα. Από ποιες αυλές θα περάσουν.

Επρεπε παντού να φωνάζουν το:

“Κόλιντα μπάμπου τσι,τσι,τσι”.

Κανένα σπίτι **δε θα** μείνει. Όλες οι **“κάκες”** (θείες) ή οι **“μπάμπες”** (γιαγιάδες) θα βγαίνουν στην πόρτα, γελαστές και χαρούμενες να δώσουν το

κόλιντο

(κουλουράκι με άζυμο ψημένο στο σάτσι), το οποίο μάλιστα ετοίμαζαν από βραδύς.

Την πρώτη ομάδα των παιδιών, που θα πήγαινε στο σπίτι θα την έπαιρναν μέσα **για να βγάλει π'λούδια**

(κοτόπουλα). Εβαζαν ένα παιδί να ανακατέψει τη στάχτη λέγοντας:

“ Πλαδούδης,πιτνιαρούδια,απ'όλα να δώ σ'Θιός”.

Τα παιδιά φώναζαν τότε όλα μαζί το: **Κόλιντα μπάμπου τσι,τσι,τσι”**. Το κόλιντο που έπαιρναν το περνούσαν στη βέργα τους και φεύγανε για άλλο σπίτι.

Τα σκυλιά συμμετείχαν κι αυτά, με τον τρόπο τους, στα κόλιντα. Τα γαυγίματα δεν ήταν άγρια, εν ήταν απειλητικά. Λες κι αυτά χαιρονταν με τη χαρά των παιδιών. Δεν προλάβαιναν καλά - καλά να σταματήσουν οι φωνές των αιδιών και νέες φωνές, τη φορά αυτή διαπεραστικές και λυπητερές αναστάτωναν το χωριό. Ήταν οι φωνές των γουρουνιών, τα οποία θσσιάζονταν στο βωμό του αντετιού (εθίμου) για τη γέννηση του Χριστού. Οι περισσότεροι Βρυσικώτες πλούσιοι ή φτωχοί, θα είχαν στο κουμάσι τους το γουρούνι, μικρό ή μεγάλο, για τη μέρα αυτή. Κι αν τυχόν κανένας δεν είχε, δεν θα μείνει, χωρίς κρέας γουρουνίσιο, για να γιορτάσει τον ερχομό του Χριστού. Πιάτα με μπριζόλες και παστό πήγαιναν κι έβγαιναν απ' το σπίτι του.

Το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων θα μαζεύονταν νωρίς στο σπίτι τους όλοι. Ήταν **τα ιννιά φαιά**. Όλη η οικογένεια θα συγκεντρωνόταν γύρω από το σουφρά, πάνω στον οποίο θα ήταν εννιά φαγητά. Όλα νηστήσιμα. Πριν

όμως καθίσουν να φάνε έπρεπε να θυμιατιστούν. Ο αφέντης του σπιτιού, κρατώντας μια κεραμίδα με λίγα αναμμένα κάρβουνα και θυμίαμα, θα θυμιάτιζε όλα τα άτομα, το εικονοστάσι και θα έβγαζε έξω από την πόρτα το θυμίαμα. Μετά θα έκαναν την προσευχή τους και θα κάθονταν να φάνε.

Την ημέρα των Χριστουγέννων, τα παλικάρια του χωριού (ηλικίας 18 ως 20 χρόνων), φτιάχνοντας δυο με τρεις ομάδες των 10-15 ατόμων, θα γύριζαν τα «
Ρουγκάτσια

».Οι ομάδες αυτές θα πήγαιναν σ' ολά τα σπίτια συνοδευόμενες

▣ ΠΙΡΙΣΤΙΡΟΥΔΑ

Δεν ακούς πιριστιρούδα μου ήρθα στην γειτονιά σου

Χρυσή κορδέλα σουφέρα να δέσεις τα μαλλιά σου.

▣▣▣▣ ΑΝΟΙΞΕ ΚΥΡΑΜ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΣΟΥ

Ανοιξε κυράμ την πόρτα σου, την πόρτα την καρένια

Έχω δυο λόγια να σου πω κι'εκείνα ζαχαρένια.

▣▣▣▣ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

▣▣▣▣ Αντίκρυσα τον γέροντα σ'ένα στενό σοκάκι κι στάθηκα

Και τον ρώτησα νοώς νακάνετε η αγάπη από

Τα μάτια νοκάνετε στα χείλη κατεβαίνει κι

Από τα χείλη στην καρδιά ριζώνει και δεν βγαίνει

Και αν ρίζωσε κλονάρησε έκανε ένα λουλούδι

Κι όποιος το μοσχομοίρισε αγάπη δεν χορταίνει.

Τραγούδι για το Χριστό μέσα στο σπίτι

□□□□ Αρχήν τα δόξα το Χριστό, Χριστός τώρα γεννιέται

Γεννιέται και βαπτίζεται στους ουρανούς επάνω και πάλι

Θέλει να κατέβει στο θρόνο να καθίσει στο μόσχο

Και στο λίβανο και στην πολύ θυμιάμα τον μόσχο

Έχουν άπχοντες και την πολύ θυμιάμα.

Τραγούδι του παπού και της γιαγιάς

Αρχοντες με την αρχόντισα στην σκάλα κατεβαίνει

Όσα σκαλοπατήματα τόσα λόγια την λέει έχεις

Στη ρόκκα σου μαλλί στ'αδράχτη σου κανέλλα

Και στο ζουλούφη σου μπουρμά καρφίτσα κουκαλένια.

Τραγούδι του αφέντη (νοικοκύρη)

□

Εδώ ήρθαμε για να παίξουμε στάφέντη μας τις

Πόρτες που έχει αυλές μαρμαροτές και σπίτια

Χρυσομένα και τα παραθυρίτια του μαρμαροκεντημένα

Που μέσα χύνει το φλουρί και απ'έξω το λογάρη

Στου λογαριού μας τον αχνό κοιμάται γιος αφέντης

Κοιμάται κοιριάζεται πόσες χιλιάδες έχει, με το κιλό

Τα μέτρησε μες το σαπέτ τα βάζει, με κείνο το καλομέτρημα

Κερνάει τα παληκάρια, κέραστα αφέντημ κέραστα

Να πιούν για την υγείά σου να πιούν να

Ξεβραχνιάσουνε να λεν καλά τραγούδια.

Τραγούδι της κυράς (νοικοκυράς)

Κυρά αργυρή, κυρά χρυσή, κυρά μαλαματένια

Κυράμ όταν στολίζεσαι έχεις χαρά μεγάλη,

Έχεις τον ήλιο πρόσωπο και το φέγγαρι ακαίριο

Το άστρο τον αυγερινό καθαίο δαχτυλίδι.

Τραγούδι για το παλικάρι το αρραβωνιασμένο(τώ ρα πηγαίνει ν'αρραβωνιάσ)

Το παλικάρι τ'όμορφο παέν ν'αραβωνιάσει,

Στην μian την τσέπη το φλουρί, στην άλλη το

Μαργαριτάρι, σαλντάει να βγάλει το φλουρί

Βγάζει το μαργαρητάρι.

Τραγούδι για το κορίτσι το αρραβωνιασμένο

□

Μια πέρδικα στο μαχαλά κοντεύει να πετάξει, μετάξι

Κι αν καλάμιζε σύρμα κι αν μασουρίζει στους

Ουρανούς το μάζευε στους κάμπους το τυλίγει

Και μες στη μέση τη θάλασσα στήνει τον

Αργαλείο της μαλαματένιος αργαλειός, μαλαματένιο

Χτένι, μαλαματένια πέρδικα που κελαηδεί και φένει.

Τραγούδι για το παλικάρι που'ναι έτοιμο ν'αρραβωνιάσει

□

Πιτρίτσημ πέτρα πελεκάς, με τόνα σου το χέρι

Πιτρίτσημ πούν το χέρι σου και πελεκάς με το ένα

Ξανθιά κόρη κι αν μίλησα μου τόκοψε το ένα

Κι αν το μιλούσα κι άλλη μια μου τόκοβε και τα'άλλο.

Τραγούδι για το κορίτσι που είναι έτοιμο για ν'αρραβωνιάσει

□

Προξενητάδες έφτασαν που μέσα απ'την πόλη,

Εδώ πατούν εκεί πωτούν που να βρουν τέτοια κόρη

Τέτοια ψηλή τέτοια λιγνή τέτοια μακρομαλούσα

Που έχει το μάτις σαν έλικα το φρύδι Σα γαιτάνι

Και εκείνο το καμπανόφρυδο σαν φράγκικο δοξάρι.

Τραγούδι για τον στρατιώτη

□

Ο στρατιώτης ο καλός στον πόλεμο θα πάει

Να ρίξει οβίδες σαν βροχή και σφαίρες σαν χαλάζι

Για να γλυτώσει χριστιανούς ν'άχουν χαρά μεγάλη.

Τραγούδι για τον μαθητή

Γραμματικός και αν έκατσε για να γράψει

Απ'το πολύ το γράψιμο και την πολύ συλόγια

Συντρόμαξε το δάχτυλο καίχυσε τη μελάνη.

□

Και τι τραγούδι ν'έβρουμε ν'αρέσει στ'αφεντικό μας

Όσα άστρα στον ουρανό τα φύλλα απ'τα δένδρα

Τόσα καλά να δώσει ο θεός στο σπίτι το νοικοκύρη

Να ζήσει χρόνια εκατό και χίλιες εβδομάδες

Να ζήσει κι άλλες δώδεκα για να τις ξαγοράσει

Σ'αυτό το σπίτι που μπήκαμε πέτρα να μην ραΐσει

Κι ο νοικοκύρης του σπιτιού χίλια χρόνια να ζήσει.

Τραγούδι του Χριστού στο δρόμο

□

Χριστός γεννιέται, χαρά στον κόσμο στα παληκάρια

Και στα κορίτσια στις παντρεμένες αραβωνιασμένες

Σαράντα μέρες σαράντα νύχτες, η Παναγιά μας κοιλοπονούσε

Κοιλοπονούσε παρακαλούσε όλους τους Αγίους τους Αποστόλους

Τρεις Αρχαγγέλοι για μύρο τρέχουν, τρεις αποστόλοι μαμή γυρεύουν

Και ώσπου να πάνε κι ώσπου να έρθουν, η Παναγιά μας ξελευθερώθει

Μέσα στις δάφνες μες τα λουλούδια, κάνει τον ήλιο με το φεγγάρι

Κάνει το σπίτι, το νοικοκύρη στην φαμέλια του με τα παιδιά του

Με τα εγγόνια και προσογγόνια.